

Beszámoló az Egészségmegőrzési Központ 2009. évi tevékenységéről

- Iskolai egészségfejlesztési és prevenciós program
- Tanácsadások, foglalkozások, klubok, képzések, tréningek
- Ifjúság-egészségügyi ellátás

I. Iskolai egészségfejlesztési és prevenciós program

Iskolai prevenciós tevékenységünk témakörei évfolyamonként

Alsó tagozat	Osztály	Témakör	Időtartam	Óraszám
	1. osztály	Mesecsoport	6 óra	12
	2. osztály	Egészséges életmód	4 óra	28
	3. osztály	Mondj nemet!	6 óra	42
	4. osztály	Drogprevenció	4 óra	28
		Szexedukáció	4 óra	40
Felső tagozat	5. osztály	Mentálhigiéné	5 óra	80
	6. osztály	Konfliktus és agressziókezelés	6 óra	102
	7. osztály	Drogprevenció	4 óra	72
		Szexedukáció	4 óra	104
	8. osztály	Felkészülés a középiskolára	5 óra	130
Középiskola	9. osztály	Mentálhigiéné	5 óra	185
	10. osztály	Drogprevenció	5 óra	170
	11. osztály	Szexedukáció	5 óra	155
	12. osztály	Felnőtté válás	5 óra	150
Összesen				1298

Iskolai prevenciós programok működését több sikeres pályázattal is tudtuk támogatni, fejleszteni.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium „Alap és középfokú oktatási intézmények számára iskolai egészségfejlesztési – drogmegelőzési tevékenység támogatására” kiírt pályázatán a 2008/2009-es tanévben az Arany János, Dózsa György, Gárdonyi Géza, Vasvári Pál általános iskolákkal és Bánki Donát, a Dunaferr, Kereskedelmi és Vendéglátóipari és a Rudas középiskolákkal együtt nyertünk pályázati támogatást.

A 2009/2010-es tanévben a Dózsa György, Gárdonyi Géza, Móricz Zsigmond, Vasvári Pál Általános Iskolákkal és a Bánki Donát, a Dunaferr, Kereskedelmi és Vendéglátóipari középiskolákkal pályáztunk sikeresen.

Ez a pályázati rendszer az 5-12. évfolyamokon támogatja az egészségfejlesztési tevékenységet, de a minél korábbi prevenció hatásait erősítve az idei évben fokozott figyelmet fordítottunk az alsó tagozatosok óráira.

Iskolai prevenciós foglalkozások 2009-ben

Általános iskolák	Órák száma
Arany János Általános Iskola	152
Dózsa György Általános Iskola	100
Gárdonyi Géza Általános Iskola	82
Móra Ferenc Általános Iskola	41
Móricz Zsigmond Általános Iskola	81
Petőfi Sándor Általános Iskola	41
Szilágyi Erzsébet Általános Iskola	22
Szórád Márton Általános Iskola	15
Vasvári Pál Általános Iskola	80
Összesen	614
Középiskolák	Órák száma
Bánki Donát Gimnázium és Szakközépiskola	115
Dunaferr Szakközép- és Szakiskola	190
Hild József Szakközép- és Szakiskola	0
Kereskedelmi és Vendéglátóipari Középiskola	110
Lorántffy Zsuzsanna Szakközép- és Szakiskola	30
Rosti Pál Gimnázium és Középiskola	50
Rudas Közgazdasági Középiskola	110
Széchenyi István Gimnázium	79
Összesen	684

Azt gondoljuk, hogy csak a rendszeres, a normál mindennapi rutinhoz kapcsolódó, megelőző programok lehetnek eredményesek és járulhatnak hozzá a kedvezőbb iskolai légkör alakulásához, így a tanárok pedagógiai készségének fejlesztése is célunk, hiszen a diákok szocializációjára ők vannak leginkább hatással. Ezért tartjuk fontosnak és nagyon értékesnek a Tanári Munkacsoport tevékenységét.

A **Tanári Munkacsoport** munkájában részt vett

- Arany János Általános Iskolából 2 fő
- Gárdonyi Géza Általános Iskolából 2 fő
- Dózsa György Általános Iskolából 5 fő
- Móricz Zsigmond Általános Iskolából 2 fő
- Vasvári Pál Általános Iskolából 6 fő
- Dunaferr Szakközép- és Szakiskolából: 10 fő
- **Összesen 27 fő**

A csoport tagjai azok a pedagógusok lehetnek, akik rendelkeznek legalább 40 órás (akkreditált) mentálhigiénés képzéssel és vállalják az aktív részvétel a szakmai felkészítéseken.. Ez jogosítja fel őket arra, hogy prevenciós foglalkozásokat tartsanak. Az Egészségmegőrzési Központ munkatársai iskolánként, évfolyamonként tartottak megbeszéléseket, ahol minden óra, foglalkozás részletes

feldolgozása megtörtént.

- A személyiségfejlesztő játékok célja, levezetése, a megbeszélések módjai a diákokkal.
- A témák ismeretanyagának átadása, a lényeges elemek kiemelése
- A csoportalkotás és kicscsoportokban történő megbeszélés fontosságának kiemelése, ötletek csoportalkotásra
- Visszatérő kérdés volt a hangadó diákok figyelmének lekötése, illetve a pedagógus, mint „facilitátor” szerep nehézségei

Az iskolánként szervezett munkacsoport találkozásokon túl egyéni megkeresésekre is sor került, ahol konkrét, már a foglalkozások tartalmával kapcsolatos kérdéseket beszéltük meg. A munkacsoport tagjaival konstruktív, egymást segítő kapcsolat alakult ki. Az Egészségmegőrzési Központ munkatársai óralátogatásokkal is segítették a munkacsoport tagjainak munkáját, melynek kapcsán személyre, témára és osztályközösségre szabottan is volt lehetőség konzultációra. Kialakítottunk közösen egy olyan csapatot, akik a tanári szerep mellett a facilitátori szerepet is elsajátították. Ők színvonalas prevenciós tevékenységet tudnak folytatni a jövőben is iskolájukban.

Az általános iskolákban prevenciós munkánk az ágazatközi gyermekvédelmi programmal bővült, amelyet az Útkeresés Segítő Szolgálattal közösen végzünk. A program keretében elkészült a „Segítő intézmények Dunaújvárosban” című kiadvány, amely részletesen bemutatja ezeknek az intézményeknek a tevékenységét, szolgáltatásait, igénybevételének módját és elérhetőségeit. A projekt végrehajtása során egyértelművé vált, hogy a gyermekvédelem terén dolgozó szakemberek mentálhigiénés támogatása (esetmegbeszélés, szupervízió, kiegészítő megelőző tréning erősen javítja munkájuk hatásfokát. Ezen támogató folyamat során erősödött meg az Egészségmegőrzési Központ szakembereiben az a meggyőződés, hogy a gyermekvédelem terén sok szakember részben elszigetelten végzi munkáját, az érintett intézmények nem rendelkeznek megfelelő helyzetértékeléssel a gondozásukra, oktatásukra bízott gyermekek vonatkozásában, az intézményi szintű gyermekvédelmi programok színvonala jelentős eltéréseket mutat, a jelzőrendszer esetleges és/vagy késedelmes.

A városi szintű, ágazatközi gyermekvédelmi programban együttműködő intézmények: Védőnői Szolgálat, bölcsődék, óvodák általános iskolák gyermekvédelmi felelősei, a Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálat, Városi Gyámhivatal, Nevelési Tanácsadó.

Céljaink:

- jelzőrendszer fejlesztése (koraiság, érzékenység, stb.)
- szakterületi tájékozottság növelése
- egyéni kezdeményező-készség fejlesztése a szakemberek részéről
- intézményi eszközrendszer feltárása
- megelőző tevékenységtár gazdagítása
- beavatkozó tevékenységek összehangolása
- intézményközi munka fejlesztése
- korábbi szakmai beavatkozások eredményeinek felhasználása az egyén javára
- gyermekek nyomon követése a rendszeren belül
- szakmai visszajelzések erősítése

2009-ben hét gyermekvédelmi workshop volt, alkalmanként kb. 25 szakember részvételével. Kidolgoztuk a gyermekvédelmi helyzetértékelő lapot, és ennek értelmezését, használatát segítő szempontsört. A kipróbálását is elvégeztük a védőnői szolgálatban, bölcsődékben, az óvodákban és az általános iskolákban. 28 intézményben tartottunk esetmegbeszélő csoportot a felmérés kapcsán az intézményvezetők, az osztályfőnökök, illetve a csoportos pedagógusok és a gyermekvédelmi felelősök részvételével. A tapasztalatok alapján elkészítettük a gyermekvédelmi tevékenységek tervező lapját, és az intézményi helyzetértékelések elvégzésének módját. Az ágazatközi gyermekvédelmi programban együttműködők tevékenysége és szakmai erőfeszítései új alapokra helyezik a városban a preventív gyermekvédelmi tevékenységet, és a jelzőrendszer fejlesztésével hatékonyabbá teszi a segítő, szakintézmények munkáját.

Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata szerepet vállalt a méhnyakrák megelőzésében. Ennek keretében 2009. szeptember 23-án intézményünk egészségnapot tartott kislányoknak, fiatal nőknek, édesanyáknak.

Az egészségnap programja:

- Szexedukációs foglalkozások a dunaújvárosi általános iskolák 7. osztályos leánytanulóinak – 217 kislány részvételével
- Dr. Müller Cecília Dunaújváros, Adony, Ercsi, Sárbogárd Kistérségi Tisztifőorvos előadást tartott „A védőoltás szerepe a méhnyakrák megelőzésében” címmel
- Dr. Bazsa Sándor phd. Osztályvezető főorvos „A HPV vírus hatása a méhnyakrák megjelenésére” témában tartott előadást
- Életmód- és táplálkozási tanácsadások, szűrővizsgálatok, vérnyomás és vércukormérés, testtömegindex meghatározás

---

II. Tanácsadások, foglalkozások, klubok, képzések, tréningek

A tanácsadások forgalma 2009-ban:

Tanácsadások	Résztevők száma
Életvezetési és pszichológiai tanácsadások	665
Négyülékes konzultáció fiataloknak	92
Táplálkozási és diétás tanácsadás	80

Mentálhigiénés, prevenciós szempontból nagyon fontosnak és szükségesnek tartjuk ezeket az „alacsony küszöbű” (könnyen és feltételek nélkül igénybe vehető, tág időhatárok között, illetve bármikor hozzáférhető, ingyenes, jól képzett szakemberekkel dolgozó) szolgáltatásokat

intézményünkben. Mintát mutatva ezzel a probléma-helyzetek megoldhatóságára, a szakmai segítség igénybevételére érzelmi, életviteli nehézségek esetén. Amikor ezekből a nehézségekből adódó tünetekkel orvoshoz, pszichiáterhez fordulnak, leggyakrabban gyógyszeres kezelést kapnak, amitől azonban élethelyzetük, problémakezelő képességük nem változik. Ennek megoldásaként mind gyakrabban küldik pácienseiket életvezetési, pszichoterápiás segítségért intézményünk munkatársaihoz. Ez a fajta tevékenységünk bekerült az OEP által finanszírozott szakrendelések közé, a Szent Pantaleon Kórházzal folytatott együttműködésünk eredményeként.

Továbbra is működnek természetesen azok az életmód programok, foglalkozás-sorozatok, amelyek egy-egy célcsoportnak (gyermeket várók, kisgyermeket nevelők), speciális élethelyzetben lévőknek szólnak. Többnyire a csoportokban barátságok is alakulnak a résztvevők között, tovább erősítve az embereket védő kapcsolati hálót.

Kortárs segítő képzése

Már 10 éve tartják az Egészségmegőrzési Központ szakemberei a város középiskolásai számára a kortárssegítő képzést. Célunk, hogy a fiatalokat felkészítsük kortársaikkal való együttműködésre a segítő tevékenységben, a másokon való segítség, problémamegoldás és kommunikációs készség megerősítése. A képzés speciális célja, hogy a fiatalok pontos ismereteket szerezzenek a drogokról, a drogokkal összefüggő ártalmakról. Az itt szerzett tapasztalatok megerősítik őket a drogmentes pozitív életstílus kialakításában. Az önismereti csoportok lehetőséget adnak arra, hogy a fiatalok saját problémáik, érzéseik tudatosításán, feldolgozásán keresztül közelebb jussanak társaikhoz. Az intenzív képzést kéthetenkénti kortárssegítő csoportok követik. Közvetlen célcsoportunk a dunatújvárosi 10. évfolyamos diákok, akik önkéntes motivációik és alkalmasságuk alapján részt vesznek a képzésen. Törekszünk arra, hogy a város összes középiskolájából érkezzenek diákok az iskola létszámarányának megfelelő számban. A kiválasztás első lépéseként a kérdőív felvétele előtt szóban tájékoztatjuk őket a képzés jellegéről, céljáról. Minden 10. osztályba személyesen megyünk el. A bizalmi alapon kiválasztott tanulókat ismét személyesen felkeressük, tájékoztatjuk őket a képzés lehetőségéről, dönthetnek, vállalják-e a programot. A személyes interjú is feltétele a részvételnek. A beszélgetés során vizsgáljuk alkalmasságukat és „elköteleződésüket”.

A város hét középiskolájának 10-esei közül toboroztuk a kortárssegítő képzésre a fiatalokat. A képzés 2008. március 16-20. között tartott 30 fő részvételével. A kortárssegítő képzések résztvevői kéthetenként rendszeresen találkoznak és a kortársklub keretében segítik tevékenységüket munkatársaink.

Tréningek

Különösen fontosnak tartjuk, hogy a szociális ellátásban és az egészségügyben, oktatásban dolgozó és elkötelezett szakemberek testi és lelki egészsége milyen, hiszen elsődlegesen az ő életmódjuk az egészséges életvitel mintája és nekik kell az egészséget, mint értéket képviselni és megjeleníteni.

Kevés olyan munkakör van ezekben a szakmákban, ahol az embereknek – legalább munkaideje egy részében ne lenne szüksége arra, hogy személyiségét „vesse be”, mint eszközt kapcsolatait célirányos alakítására, feladatai elvégzésére.

Nem beszélve azokról a kapcsolatokról, személyközi helyzetekről, amelyek megannyi egyéb társas szerepükből (szülő, gyermek, házastárs, barát, szerető, testvér, szomszéd, hobbitárs stb.) következnek, s amelyek hatékony fenntartásához vagy kiépítéséhez szintén saját magunkat kell eszközként „használnunk”.

A tréningek tematikájának összeállításakor fokozottan vettük figyelembe, hogy a

csoporthagok ismerjék fel és tudatosítsák a foglalkozásukból adódó károsító tényezőket, hogy kezelni tudják majd ezeket. Ezeket a pályákon gyakori beszély a bourn out, a kiégés. Ennek elkerülésére egyetlen mód van: a prevenció. A prevencióban hangsúlyozandó a saját mentálhigiéné ápolása. A feszültségcsökkentést segíti, a stresszt oldja a ventilláció lehetősége és annak tudatosítása, hogy a felelősség megosztható. A tréningek akkreditáltak, az egészségügyben és a szociális ellátásban dolgozóknak 2009-ben öt kiégést megelőző, érzékenyítő tréninget tartottunk 57 fő részvételével.

III. Ifjúság-egészségügyi ellátás

A 2009-es tanévben Dunaújváros Középfokú Tanintézményeit láttuk el az ifjúságegészségügyi szolgálat keretén belül. Jelenleg 4 iskolában került kialakításra orvosi rendelő, ahol a tanulók szűrővizsgálata a tanév folyamán már itt történt, teljes dokumentációs anyagot is itt tároljuk. Továbbra is az Egészségmegőrzési Központ orvosi rendelőjében folyik a fennmaradó 5 középfokú intézmény ellátása.

A tanulók	ellátása	team	munkában	történt:
Iskolaorvosok:	Dr.		Szabó	Mária
Dr.		Garbacz		Katalin
Dr.		Janus		Ágota
Asszisztensek:		Csöndör		Gyuláné
Éri				Márta
Ifjúságvédők:		Kele		Krisztina
Németh				Sándorné
Vándor				Erika
Egri				Gabriella
Tóthné		Végh		Márta
Barócsainé		Takács		Mónika
Ilóczkyné		Csermák		Ágnes

A törvényi szabályozásnak megfelelően a megelőzésre, a betegségek korai stádiumban való felismerésére, illetve a szükséges kezelés elindításának érdekében szakorvoshoz való irányításra törekedtünk.

A kötelező szűréseket és szakmai alkalmassági vizsgálatokat a szakiskolákban minden évfolyamon (9,10,11,12,13,) , a gimnáziumokban és szakközépiskolákban az index osztályokban és a 13. és 14. technikus évfolyamokban végeztük. A fent leírtak 2009. szeptember elsejétől módosultak: 10. és 12. évfolyamok váltak az indexosztályokká.

Amennyiben az alkalmasság elbírálásával kapcsolatban bármilyen nehézség felmerült, a II. Fokú bizottság segítségét vettük igénybe (Országos Munkaegészségügyi Intézet, Budapest). A tanév végén a kötelező index osztályokról statisztikai jelentést készítettünk, melyet az OSZMK részére elektronikus úton továbbítottunk.

Osztály vizsgálatok tematikája:

- **2009 január-február:** 11. és 12. évfolyam szűrése, valamint azon szakmunkás tanulók vizsgálata, akiknek lejárt az egy éves I. Fokú alkalmassági vizsgálatának engedélye / osztály szinten illetve egyénileg/.
- **2009 március-április:** 12.és 13.évfolyam szűrése / szakmunkásképzésben résztvevő tanulók
- **2009. május-június 14-ig:** 10. évfolyamok szakmai alkalmassági szűrése (szakmunkásképzésben résztvevő tanulók szűrése), valamint a 2009/10-es tanévre a testnevelés alóli felmentések elbírálása.
- **2009. június-július:** a leendő 13. évfolyamosok szűrése/ technikusi képzés/, valamint az intézményekbe a 2009/10-es tanévre újonnan beíratott tanulók vizsgálata, egészségügyi könyvek (Kereskedelmi, Lórántffy, Hild) érvényesítése. 9. és 11. osztályos tanulók vizsgálatáról statisztikai jelentés készítése / Szekszárd, OSZMK)
- **2009 augusztus:** 13. technikusi képzésben résztvevő tanulók szűrése /Rudas, Kereskedelmi/.
- **2009 szeptember:** 14. és 15. technikusi osztályok szűrése, egészségügyi könyvek érvényesítése, valamint a tanintézetekbe újonnan beíratott diákok testnevelés alóli felmentésének elbírálása /főként a 9. osztályosok/
- **2009 október-november:** a végzős osztályosok szűrése, H1N1 oltások
- **2009 december:** pótszűrés, H1N1 pótolás, és az ettől a tanévtől kötelezően előírt, 16. életévüket betöltött tanulók statusának elkészítését kezdtük meg.

Orvosi vizsgálatok 2009-ben iskolák szerinti bontásban

Iskola	Beíratottak száma (fő)	Orvosi vizsgálat (fő)	Beutalók
DFERR Gépészet	535	375	38
DFERR Villamos	346	202	4
KERESKEDELMI	968	574	65
SZÉCHENYI G.	519	292	3
ROSTI G.	336	204	5
HILD KÖZÉPISK.	643	571	87
LÓRÁNTFFY KI.	795	569	48
RUDAS SZK.	780	402	25
BÁNKI G.	690	366	10

Az orvosi vizsgálatokat mindenkor megelőzte a védőnői előszűrés, mely során a tanulók testsúlya, testmagassága, vérnyomása, látásélessége, színlátása, hallásküszöbe lett rögzítve. Az orvosi vizsgálat során egyes diákoknál észlelt elváltozások miatt szakorvosi konzultációkat kértünk, melyek eredményét a rendelés délutáni óráiban vártuk vissza. A 10. évfolyam szakmunkás tanulóira fokozott figyelmet fordítottunk az alkalmassági vizsgálat során, ugyanis a gyakorlati oktatáson való részvétel elbírálása ekkor történt meg orvosi szempontból.

Amennyiben pályamódosítást javasoltunk, mind a szülőket, mind az iskolát értesítettük. Ezen tanulók részére pályaaorientációs konzultációkra rendelési időn belül biztosítottunk lehetőséget.

Mindazon szakmák tanulói részére, ahol előírás a szakmai gyakorlat megkezdéséhez az Egészségügyi könyv érvényessége, elvégeztük az előzetes kötelező labor (TPHA-szűrés), tüdőszűrés és székletbacterium-tenyésztés vizsgálatot. Mindazon tanulóknál, akik gyakorlati oktatás során vegyi anyaggal érintkeznek kötelező vérkép, és májfunkciók szűrőjellel labor vizsgálatát kértük.

A 2009-es év utolsó két hónapjában elvégeztük a H1N1 oltás kampányszerű (önkéntes alapon) vaccinatioját, mely több rendelési napot vett igénybe (pótoltások).

2009-ben végzett H1N1 oltások összesített jelentése

Oktatási intézmény	Tanulók létszáma (fő)	Dolgozók létszáma (fő)
SZÉCHENYI G.	175	21
KERESKEDELMI	222	22
BÁNKI G.	182	17
DFERR	229	28
ROSTI G.	69	12
RUDAS KÖZÉPISK.	191	29
HILD SZAKKÖZÉP.	161	22
LÓRÁNTFFY	175	39

A közép fokú Intézményekbe beíratott tanulók közül Engerix B oltásban részesítettük azon tanulókat, akik az általános iskolában ezt a kötelező védőoltást nem kapták meg, illetve külföldi állampolgárként városunkban tanultak. (ez összesen 31 db oltást jelent)

A Szülészeti Nőgyógyászati Prevenációs Tudományos Társaság gyermek- és ifjúság-egészségügyi szekciója által támogatott A-HA! Országos Szexuális és Mentálhigiénés Felvilágosító Program keretén belül 25 tanulónál kezdtük meg a HPV oltási sorozatot.

2009/10-es tanévben a Sanus 3 ifjúság-egészségügyi program minden rendelőben bevezetésre került. A rendelők részére a törvényileg előírt leletadási kötelezettség biztosításához, valamint a számítógéppel történő beutalók és receptek nyomtatásához a nyomtatókat beszereztük.